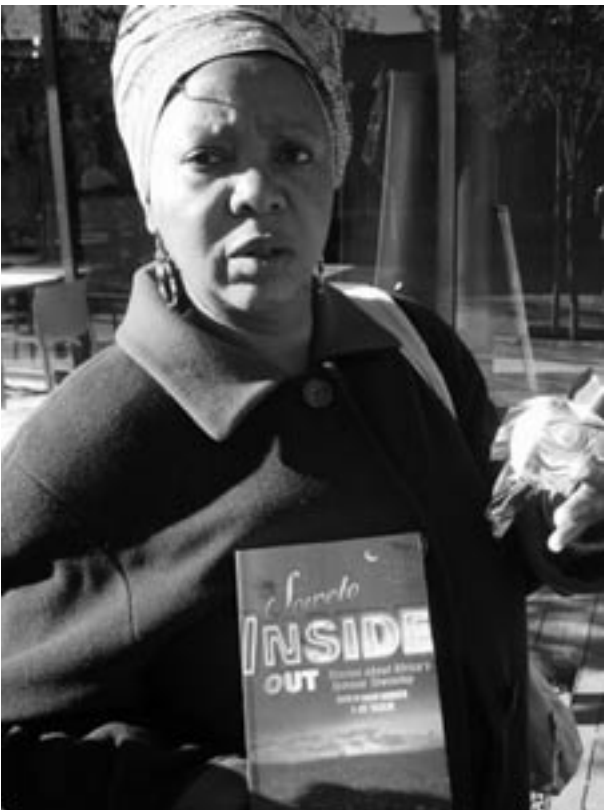

Soweto Stories

Karin Sohlgren

Text och bilder

Geraldine "Whisky" Monama - berättaren och barnbibliotekarien i Soweto - har samarbetat med bis under många år. I somras besökte jag henne på hemmaplan och fick en levande bild av Soweto då och nu - från kampen mot apartheid till dagens kamp mot HIV/AIDS och för demokrati genom utbildning.

Soweto-upproret har sitt eget museum och minnesplats uppkallat efter Hector Petersen. Han blev det första offret för polisvåldet och blev en symbol för hela upproret. Bilden av hur han bars fram av en vän spreds över hela världen. Museet var en mycket stark upplevelse med filmer och foton, ögonvittnen som berättade i bildtexter. Whisky var i händelsernas centrum "där är en av mina skolkamrater" visade hon. Hon delade med sig frikostigt av livet i Soweto också genom sitt hem och sin familj.

Efter mina tolv år i Rinkeby kände jag mig hemma i Soweto – det finns många beröringspunkter. I Rinkeby talas många olika språk, men högst status har svenskan. I Sydafrika har elva språk nationell status men i praktiken dominerar engelskan. Elever med andra språk har svårt att hänga med i undervisningen och deras föräldrar som växte upp med "bantu education" kan inte hjälpa dem. Klasserna är stora och lärarna uppgivna. Den pedagogiska idén med forskande arbetssätt och självstudier skapar klyftor både där som här. Vad rätt du tänkt fast det blev fel!

Whisky delar nu sin tid mellan olika bibliotek och projekt. På biblioteket i Orlando East arbetar hon med att ge äldre kvinnor möjlighet att lära sig läsa och skriva – och att berätta sin historia! Soweto Stories heter projektet där Whisky är eldsjelen - <http://sites.google.com/site/sowetostories/> De har också så viktiga historier att bevara och det brådskar!

I Rinkeby arbetar jag med flerspråkighet bl a med hjälp av tvåspråkiga böcker och en "talande penna" från England som gör det möjligt att både lyssna och läsa samtidigt – på olika språk. Man kan också spela in själv, med etiketter som man fäster på bilder eller i böcker. Det blir roligt och viktigt att kunna flera språk och både barn och vuxna har glädje av materialet. Jag startade eget på hobbybasis för att stötta våra flerspråkiga barn och tar med idén för att sprida och utveckla den. En liten mp3-spelare med sensor och mikrofon som drivs med uppladdningsbara batterier och kan användas på många olika sätt. www.mantralingua och www.ndio.se .

Jag följde med Whisky till biblioteket och mötte två av hennes kvinnor som till stor förtjusning kunde lyssna på böcker och följa med i texten samtidigt med hjälp av "pennan". När de läst klart böckerna på engelska ville de också lära sig spanska!! Whisky såg genast möjligheterna – både för språk- och läsutveckling och för att dokumentera deras historier – från det talade till det skrivna ordet. Och jag tänkte på de kvinnor jag möter i Rinkeby som levt här i decennier utan att ha fått chansen att lära sig läsa och skriva – eller att berätta sina unika historier.

Tänk nu om bis kunde bidra till att kvinnorna i Soweto får "pennor" och annat material att använda under Whiskys ledning – jag lovade föreslå det som ett litet bis-projekt. Om någon är intresserad av detta hoppas jag ni vill höra av er till mig. Jag vill gärna också berätta mer om andra organisationer och idéer för lässtimulans och flerspråkighet som jag mötte i Sydafrika.

I kommande nummer av bis berättar Karin från sitt besök i Kapstaden. Karin kan nås via ndio.k.k@gmail.com

